

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Strandnära markanvändning – Befolkade öar utan fastlandsförbindelse via bro

Ämnesområde
Miljö

Statistikområde
Markanvändning

Produktkod
MI0812

Referenstid
2020-12-31

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån (SCB)
Kontaktinformation	Karin Hedeklint
E-post	mark.vatten.gis@scb.se
Telefon	010 479 50 00

Innehåll

1	Statistikens sammanhang	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.3.1	Urvalsförfarande.....	4
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	4
2.4.2	Mätning.....	6
2.4.3	Bortfallsuppföljning	6
2.5	Bearbetningar.....	7
2.6	Granskning.....	7
2.6.1	Granskning under direktinsamlingen	7
2.6.2	Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden.....	7
2.6.3	Granskning av makrodata	8
2.6.4	Granskning av redovisning	8
2.7	Skattningsförfarande	8
2.7.1	Principer och antaganden	8
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	9
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	9
2.7.4	Röjandekontroll	9
3	Genomförande	9
3.1	Kvantitativ information.....	10
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	10

1 Statistikens sammanhang

Statistiken redovisar fakta om befolkning på öar i Sverige som saknar fastlandsförbindelse via bro. Statistiken bygger på SCB:s geografiska avgränsning av öar med befolkning och utan fastlandsförbindelse via bro. Statistiken används framförallt för att mäta, analysera och besluta om åtgärder avseende tillgänglighet via transportnätet och regionala skillnader i Sverige.

Statistiken utgör en del av SCB:s statistik över strandnära markanvändning, där den geografiska avgränsningen av statistiken bestäms av avstånd och andra förhållanden till vattenytor. Strand definieras som linjen där vatten möter land, oavsett om vattnet är hav eller inlandsvatten.

I statistiken över strandnära markanvändning ingår även basuppgifter om kust, stränder och öar, i form av längder, antal, arealer och omkrets. Basuppgifterna uppdateras intermittent vid behov. Statistik över strandnära bebyggelse redovisar antal folkbokförda och byggnader inom ett visst avstånd från stränder. Befolkning på öar redovisar antal folkbokförda inom de geografiska enheter som SCB har avgränsat som öar.

Det här dokumentet avser endast undersökningen om befolkade öar utan fastlandsförbindelse via bro, utifrån uppgifter om folkbokförda per adress 2020-12-31. För information om annan statistik inom produkten *MI0812 Strandnära markanvändning*, hänvisar SCB till separat dokumentation för dessa undersökningar. Se statistikens produktsida www.scb.se/mi0812. Där finns även undersökningens kvalitetsdeklaration.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

Centrala målstorheter i undersökningen är:

- Antal befolkade öar utan fastlandsförbindelse via bro
- Antal folkbokförda personer
- Antal byggnader
- Antal bostadsbyggnader
- Landareal

2.2 Ramförfarande

Statistikens **rampopulation** är SCB:s avgränsning av öar med folkbokförda invånare 2020-12-31, utan fastlandsförbindelse via bro.

Ram för statistiken är SCB:s totalregister över öar i Sverige med referensår 2013.

Observationsobjekt är befolkade öar utan fastlandsförbindelse, enligt SCB:s definition och bearbetning. Det sammanfaller helt med rampopulationen, då statistiken bygger på totalundersökning. Antalet objekt för statistik med referenstidpunkt 2020-12-31 är 542 enheter.

SCB har designat definition och metod för avgränsning av rampopulationen. Definitionen beskrivs i avsnitt 2.7.1 *Principer och antaganden*. Metod för avgränsningen beskrivs i avsnitt 2.5 *Bearbetningar*.

Uppgiftskällor till observationsobjekten är koordinatsatta register, vilka kombineras enligt SCB:s metod. Registerdata hämtas internt på SCB eller via officiella kontaktvägar med andra ansvariga myndigheter, enligt beskrivningar på geodataportalen¹.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

Inget urval och ingen uteslutning förekommer i denna undersökning.

2.3.1 Urvalsförfarande

Statistiken bygger på ett totalregister över öar med folkbokförd befolkning och utan fastlandsförbindelse via bro. Statistiken produceras med hjälp av uppgifter i totalregister, där inga urval görs.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

I statistikproduktionen samlar SCB in alla registerdata som finns tillgängliga och som är av värde för statistiken.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Endast registerdata används i undersökningen. Följande register används för avgränsning av rampopulationen:

- SCB:s totalregister över öar 2013. Skala 1:10 000.
- SCB:s Registret över totalbefolkningen (RTB) med referenstidpunkt 31 december referensåret, kombinerat med Lantmäteriets adressregister, årligt uttag. Uppgifter om antal folkbokförda per adresskoordinat. Aktuell undersökning avser 2020-12-31.
- Trafikverkets Nationella vägdatabas (NVDB), referenstidpunkt 2021-01-01
- Lantmäteriets visningstjänster med topografisk kartinformation och ortofoton.

---

¹ www.geodata.se

Vid produktion av statistik har följande register använts:

- SCB:s Registret över totalbefolkningen (RTB) med referenstidpunkt 31 december referensåret, kombinerat med Lantmäteriets adressregister, årligt uttag. Uppgifter om antal folkbokförda per adresskoordinat. Aktuell undersökning avser 2020-12-31.
- Lantmäteriets Fastighetsregister (FR), byggnadsdelen, med referenstidpunkt 1 januari. En punktkoordinat per byggnad. Samtliga gällande byggnader används (BYGGNSTAT=1). Uppgifter om bostadsbebyggelse hämtas från Lantmäteriets fastighetsregister, byggnadsdelen, variabel TYPBEBYGG, värde 1=Bostad.
- Lantmäteriets Fastighetskarta, uttag i januari 2021. Uppgifter om kommuner och län.

Koordinatsättning av RTB har gjorts internt på SCB efter direktkontakt med markanvändningsstatistikens arbetsgrupp. Samma register används för flera undersökningar inom SCB:s statistik om markanvändning.

Inom SCB levereras data vanligtvis som tabeller i SQL Server, vilka kan konverteras till GIS-format för vidare geografisk bearbetning. Data från andra myndigheter, framförallt Lantmäteriets fastighetskarta, levereras i GIS-formaten Mapinfo Tab, Esri shape och Geopackage.

Registret över befolkade öar utan fastlandsförbindelse via bro är det register som denna undersökning själv producerar. Informationen finns i tabeller i SQL Server.

Registerdata ska ha referensdatum 31 december, alternativt 1 januari följande år. Tidpunkt för dataleveranser är strax efter registerversionernas referensdatum, så snart som data är färdiga. För samtliga register görs det under kvartal 1, året efter referensåret.

Fastighetsregistrets som kopplas till statistikens referensdatum 2010-12-31, har registerdatum 2011-06-30. Det beror på att det är den tidigaste versionen av ett fullständigt byggnadsregister som finns tillgängligt.

Registerversionerna har innehållit de data som har varit relevanta för flera undersökningen inom statistikområdet Markanvändning, för ökad sam användning av samma registeruttag.

Centrala uppgifter för denna undersökning är:

1. Geografier i form av linjer, punkter och polygoner för kommuner, län, vatten, byggnader och vägar.
2. Antal folkbokförda per adress.

3. Klassificering av byggnader.

2.4.2 Mätning

Undersökningen är helt baserad på registerdata. Se även undersökningens kvalitetsdeklaration².

De register som används i undersökningen beskrivs i föregående avsnitt 2.4.1 *Datainsamlingsmetoder*. För information om insamling av registeruppgifter, se dokumentation av respektive register.

Observationsvariabler i undersökningen är den statistik som tas fram med observationsobjekten som underlag. Den officiella statistiken utgörs av variablerna:

1. Antal öar med folkbokförd befolkning
2. Antal folkbokförda
3. Antal byggnader totalt
4. Antal bostadsbyggnader
5. Landareal

Se även undersökningens kvalitetsdeklaration³.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Undersökningen baseras helt på totalregister. Svartsbortfall förekommer därför inte i denna undersökning.

Saknade värden i RTB kan bero på felaktigheter i folkbokföringen, som hanteras av Skatteverket. De bedöms dock som små, efter ett systematiskt kvalitetsarbete på Skatteverket.

Det partiella bortfallet i Fastighetsregistret, som berör denna undersökning, avser byggnader och klassning av deras funktion eller ändamål. Den här statistiken särredovisar endast byggnadstypen Bostad, där kvaliteten generellt är god. Saknade värden eller felaktig klassning kan förekomma i Fastighetskartan, avseende information om vattenytor. De har använts för att avgränsa polygoner för öar. Lantmäteriet har en särskild support för kvalitetsfrågor rörande deras register. SCB har i förekommande fall kontaktat den.

Saknade värden eller felaktig klassning kan förekomma i NVDB, avseende uppgifter om vägar.

En utförlig beskrivning av bortfallet och hur det kan påverka statistikens kvalitet finns i kvalitetsdeklarationen på undersökningens webbsida www.scb.se/MI0812.

---

² www.scb.se/mi0810

³ www.scb.se/mi0810

2.5 Bearbetningar

Samtliga öar i Sverige har avgränsats med referensår 2013 och getts varsin individuell numerisk kod, enligt löpnummersystem. Registret uppdateras intermittent vid behov. Det har inte funnits behov av en ny uppdatering inför 2020 års statistik, eftersom inga större förändringar av underlagsdata har gjorts. Dokumentation av SCB:s register över öar finns i form av Beskrivning av statistiken, SCBDOK och detaljerad information om registret med referensår 2013⁴.

Övrig bearbetning till statistik för denna undersökning, beskrivs i kvalitetsdeklaration för referensåret 2020.

2.6 Granskning

Granskningen görs enligt en specialanpassad checklista för produkten, som innehåller moment för insamling, produktion, mikrodata, output/makrodata, samt redovisning. Till grund för listans innehåll finns SCB:s allmänna och obligatoriska checklistor för outputgranskning och resultatgranskning. Checklisten uppdateras kontinuerligt i samband med användningen av den.

2.6.1 Granskning under direktinsamlingen

Ingen direktinsamling görs. Således görs ingen granskning under insamlingen.

2.6.2 Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden

De registerversioner som samlas in innehåller data som är relevanta för flera undersökningen inom statistikområdet Markanvändning. Den granskning som görs vid insamlingen kan därmed återanvändas för flera produkter och behöver därför inte återupprepas varje gång. Granskningen dokumenteras i noteringar som sparas tillsammans med registerversionerna.

Granskningen dokumenteras i noteringar i MapInfo TAB-filer, script i SQL Server, samt i Excel-fil för granskning och dokumentation. I den produktspecifika checklisten noteras vilka registerversioner som samlas in och resultat från granskning.

Statistikens mikrodata är polygoner som skapas när insamlade registeruppgifter kombineras och bearbetas. Det är de som sedan ska användas för beräkning av statistik.

Samtliga polygoner bestående av öar med personer folkbokförda 2020-12-31, har granskats okulärt i GIS-programvaran MapInfo Pro. Se detaljerad beskrivning i statistikens kvalitetsdeklaration.

---

⁴ www.scb.se/mi0812

2.6.3 Granskning av makrodata

Produktens checklista för granskning av makrodata utgår från SCB:s allmänna och obligatoriska checklista för outputgranskning. För den här undersökningens del är den uppdelad i momenten:

- Kontroll av beräkningar
- Rimlighet i värden

Eventuella avvikelser dokumenteras i checklistan. Rimlighet i statistikvärden bedöms mot tidigare referensår inom produkten och mot likvärdig statistik inom andra statistikprodukter.

2.6.4 Granskning av redovisning

Innan redovisning sker görs en så kallad slutgranskning. Även för detta moment finns en produktanpassad checklista, som utgår från SCB:s allmänna checklista för momentet. För den här statistikens del ingår bland annat:

- Arbetsfiler granskas mot färdiga tabeller
- Siffror i text granskas mot siffror i tabeller
- Tabeller granskas mot tabeller
- Granskning av analystext och dokumentation
- Diverse övrigt inför publicering av officiell statistik, specifikt för SCB:s publiceringsverktyg och policys för granskning.

2.7 Skattningsförfarande

Geodata och kartor kan sägas vara en skattning av verkligheten, genom att verkligheten måste förminska till en viss skala för att få plats på kartan. När objekt presenteras i förminskad form tappas en del av detaljrikedomen bort. Som exempel kan nämnas ett vattenytor, som i verkligheten kan bestå av många små kurvor och former. Men de data som ligger till grund för den här undersökningen visas i skala 1:10 000. Det leder till att små detaljer försvinner. Dessutom är en platt karta alltid en skattning av jordklotet, eftersom det är omöjligt att på en karta helt fånga jordklotets rundade form.

Att definiera geografiska objekt är också att skatta dem. I den här undersökningen används objektstypen *öar med folkbokförda personer och utan landförbindelse via bro*, där SCB via en viss definition har skattat vad som anses utgöra den här typen av öar. De områden som inte faller inom denna ram ingår inte i undersökningen.

2.7.1 Principer och antaganden

Syftet med statistiken är att beskriva en viss typ av öar i Sverige. Bearbetningen av statistiken utgår ifrån att geodata visar verkligheten, eftersom SCB använder den mest detaljerade geodata som finns att tillgå inom området. SCB:s definition är dock ett modellantagande, där syftet är att hitta gemensamma nämnare för att

samma modell ska kunna användas för alla typer av befolkade öar utan fastlandsförbindelse. En detaljerad beskrivning av modellantagandet finns i statistikens kvalitetsdeklaration.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Beräkningarna har gjorts i Microsoft SQL Server Management Studio 18 och i GIS-programvaran MapInfo Pro, med hjälp av digitala kartor och koordinatsatta register och via point-in-polygon-metod. Alla summeringar av antal i statistiken görs på kommun, läns eller ö-områdesnivå.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Osäkerhetsmått har inte beräknats i siffror. Dokumentation av osäkerhet finns istället i textformat i statistikens kvalitetsdeklaration, avsnitt 2 *Tillförlitlighet*. Enligt den anses statistikens tillförlitlighet vara god och de redovisade statistikvärdena skattar sina målstorheter väl. Stickprovs- och urvalsfel förekommer inte.

Den osäkerhetskälla som mest kan påverka statistikens tillförlitlighet är brister i de register som ligger till grund för statistiken. Det handlar både om objekt som helt saknas och objekt som har fel värden. Exempel på det är felklassning av byggnader i Lantmäteriets fastighetsregister.

2.7.4 Röjandekontroll

Aggregerad statistik över byggnader och den totala befolkningen anses inte vara känsliga och granskas därför inte avseende röjande.

Statistik per ö-område redovisas endast för öar med minst 10 folkbokförda invånare, bland annat på grund av röjandeskäl.

3 Genomförande

Skapandet av totalregistret över öar gjordes i samband med att statistik med referensår 2013 publicerades. Genomförandet beskrivs i dokumentation för den undersökningen, tillgänglig på SCB:s webbplats⁵.

De observationsobjekt som ingår i den här undersökningen utgör en delmängd av 2013 års ö-register. Delmängden har skapats genom arbete i Microsoft SQL Server Management Studio 18 och i GIS-programvaran MapInfo Pro. Det är även där som beräkning av statistik har gjorts.

---

⁵ www.scb.se/mi0812

2022-08-30

3.1 Kvantitativ information

Antalet granskade objekt var 1 009 och bestod av öar med folkbokförd befolkning 2020-12-31, oavsett fastlandsförbindelse. Dessa gavs varsin numerisk kod, i form av löpnummer från 1 till 1009.

Bro som inte förekom i NVDB justerades i 42 fall.

Antalet ö-områden i statistiken utgörs av 542 objekt och utgör undersökningens observationsobjekt.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Den publicerade statistiken stämmer väl överens med den tabellplan som upprättades innan produktionens start.